

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ДЕКОРАТИВНА ДЕНДРОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 206 - Садово-паркове господарство
Освітня програма «Садово-паркове господарство»
Рік навчання 2, семестр 3, 4
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС – 10
Мова викладання українська

Лектор курсу

професор Ковалевський Сергій Борисович, професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції корпус 1-а, к. 18, тел. 527-85-18
s.kovalevsky@ukt.net

Контактна інформація лектора (e-mail)

Викладачі курсу

доцент, Шевчук Марія Олександрівна, доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції корпус 1-а, к. 15, тел. 527-85-18

Контактна інформація (e-mail)

доцент, Маєвський Костянтин Васильович, доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції корпус 1-а, к. 20, тел. 527-85-18

Контактна інформація (e-mail)

Дубчак Марія Юріївна, старший викладач кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції корпус 1-а, к. 15, тел. 527-85-18

Контактна інформація (e-mail)

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3180>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Декоративна дендрологія – базова дисципліна для підготовки фахівців із спеціальності 206 – Садово-паркове господарство. В процесі вивчення студенти оволодіють вмінням визначати і докладно характеризувати головні деревні види за морфологічними, анатомічними ознаками та раціонально використовувати їх в садово-парковому господарстві при створенні, реконструкції та реставрації парків. Скверів та інших об’єктів садово-паркового мистецтва.

Мета курсу – докладно вивчити найбільш цікаві для містобудівництва декоративні властивості видів деревних рослин, ознайомитись у достатній мірі з їх біологічними та екологічними особливостями для найбільш раціонального використання в зеленому будівництві різних регіонів України.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: видове багатство деревних рослин, знати відношення основних деревних та кущових видів до дії різних екологічних факторів;

вміти: підбирати асортимент перспективних деревних видів для декоративних, лісових та лісомеліоративних насаджень на території України.

Навчальна дисципліна забезпечує формування інтегральних компетентностей:

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних компетентностей:

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).

ФК 7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.

ФК 11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.

ФК 13. Здатність застосовувати базові знання з екології, природно-заповідної справи та біоценотичного підходу в процесі збереження та реновації садово-паркових об'єктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуде певні програмні результати навчання, а саме:

ПРН 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.

ПРН 9. Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

ПРН 16. Володіти знаннями, розумінням із фундаментальних наук, впроваджуючи їх у комплексному вирішенні питань природоохоронної діяльності, структури природо-заповідних територій, сучасних урбанізаційних процесів та оцінки інтродукованих рослин в урбофітоценози.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, самостійні)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання
3 семестр				
Модуль 1				
Тема 1 Декоративна дендрологія: історія, суть та методи.	1/2	Знати історію виникнення і розвитку декоративної дендрології. Розуміти поняття про дендрологію, її значення для СПГ.	Виконати самостійну роботу.	5
Тема 2 Філогенетична система	2/4	Знати систематику рослин. Розуміти	Здати лабораторну	10

деревних рослин.		філогенетичну систему голонасінних, і покритонасінних деревних рослин. Використовувати філогенез рослинного світу.	роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	
Тема 3 Поняття про вид і його ареал.	2/2	Знати класифікацію систематичних одиниць у межах виду. Вміти визначати внутрішньовидові систематичні одиниці. Розуміти значення походження та розповсюдження особин виду.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу.	10
Тема 4 Життєві форми та життєвий цикл деревних рослин	2/2	Знати та вміти розрізняти і використовувати чинники життєвого циклу розвитку деревних рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	5
Тема 5 Основи екології деревних рослин. Екологічні фактори і екологія рослин	2/2	Знати сутність і систему пристосування рослин до зовнішнього середовища, як рушійна сила розвитку рослинного світу і його різноманітності. Використовувати взаємозв'язок і взаємообумовленість існування рослинного світу і зовнішнього середовища.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
Тема 6 Тепло як екологічний фактор	2/3	Знати теплові пояси. Зміна кількості тепла від полюсів до екватора. Зміна кількості тепла по мірі збільшення висоти над рівнем моря. Розуміти класифікацію рослин за відношенням до	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10

		тепла.		
Тема 7 Вода як екологічний фактор	2/3	Знати джерела води для рослин: природні джерела – ґрунтова вода, атмосферна вода (дощ, сніг, роса, туман, паморозь) і штучні – дощування, зрошення, обводнення. Розуміти періодичність вегетації рослин обумовлену нерівномірністю випадання опадів. Використовувати роль води у формуванні зовнішнього вигляду рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
Тема 8 Світло як екологічний фактор	2/2	Знати роль світла у фотосинтезі і асиміляції вуглеводів. Розуміти розподіл сили і режиму світла у залежності від широти місцевості і висоти над рівнем моря протягом року, сезону, доби. Використовувати формуючу дію світла на рослини; пристосування рослин до існування при різних кількостях і при різній якості світла	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
	15/20	Виконання тесту за модуль 1 на платформі elearn.		30
Змістовий модуль 2				
Тема 1 Повітря як екологічний фактор	2/2	Знати склад повітря. Шкідливі домішки, складові частини повітря, які споживаються рослинами: O ₂ , CO ₂ , N. Аналізувати реакцію рослин на	Виконати самостійну роботу на платформі elearn.	5

		кількість кисню, вуглекислого газу і шкідливих домішок у повітрі. Розрізняти поділ рослин на групи по чутливості до шкідливих домішок у повітрі.		
Тема 2 Едафічні екологічні фактори	2/4	Застосовувати механічний і хімічний склад, водний і повітряний режим, тепловий режим, реакція ґрунту і їхнє значення у житті рослин. Використовувати едафічні групи рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
Тема 3 Рельєф як екологічний фактор	2/4	Знати еволюцію рельєфу і його складові частини: висота над рівнем моря, крутизна схилів відносно сторін світу. Розрізняти типи рельєфу. Зміни екологічних факторів у залежності від рельєфу і їх вплив на рослини і рослинні угруповання. Розуміти вертикальну поясність рослинності.	Виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
Тема 4 Біотичні фактори	3/4	Знати біотичні фактори, що мають екологічне значення. Використовувати взаємозв'язок між рослинами і біотичними факторами. Аналізувати основні напрямки взаємовідносин між рослинами і тваринами, рослинами і	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10

		рослинами, рослинами і мікроорганізмами.		
Тема 5 Антропогенні екологічні фактори	2/3	Знати та розуміти Вплив людини на рослини і рослинність. Аналізувати напрямки впливу людини на рослини.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	5
Тема 6 Дендрофлора України, її особливості.	2/4	Розуміти поняття про флору і дендрофлору. Знати загальні відомості про дендрофлору України.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
Тема 7 Поняття про інтродукцію рослин.	2/4	Знати поняття про інтродукцію, адаптацію, акліматизацію і натуралізацію рослин. Використовувати методи інтродукції деревних рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	10
	15/25	Виконання тесту за модуль 2 на платформі elearn.		40
Разом за 1 і 2 модулі				70
Залік				30
Всього за 3 семестр				100
4 семестр				
Змістовий модуль 3				
Тема 1 Основи вчення про рослинний покрив.	2/2	Знати поняття про геоботаніку і фітоценологію, біогеоценоз, екосистему. Аналізувати фітоценологію як теоретичну основу лісової типології.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
Тема 2 Поняття про біоценоз	2/4	Знати характерні особливості фітоценозу і взаємозв'язок з	Здати лабораторну роботу та виконати	20

та його особливості.		іншими частинами біоценозу. Розуміти конкуренцію між видами і особинами зміна угруповань у часі (сукцесії).	самостійну роботу на платформі elearn.	
Тема 3 Внутрішньовидова мінливість хвойних і листяних деревних рослин та її значення для садово-паркового будівництва.	2/4	Розуміти суть внутрішньовидової мінливості деревних рослин. Знати культивари хвойних і листяних рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
Тема 4 Природні зони рослинності.	2/4	Знати поняття про природну зону. Розуміти поняття про рослинність ідеального континенту. Аналізувати видовий склад рослин природних зон України та типи рослинності.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
	8/14	Виконання тесту за модуль 3 на платформі elearn.		20
Змістовий модуль 4				
Тема 1 Загальні відомості про декоративні якості деревних рослин.	2/6	Знати особливості зміни декоративних якостей деревних рослин протягом року та їх використання в садово-парковому будівництві	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
Тема 2 Життєві форми та розміри рослин як елементи декоративності.	2/4	Знати життєві форми та розміри рослин. Аналізувати та використовувати декоративні форми стовбура, крони, текстури кори, інтенсивності росту рослин, їх довговічність.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
Тема 3 Будова, розміри та орнамент листків як елементи	2/6	Аналізувати особливості будови, розміру та орнаменту листків як елемента декоративності	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на	20

декоративності рослин.		рослин.	платформі elearn.	
Тема 4 Декоративні якості квіток.	2/4	Знати будову, форму, розміри, колір, запах квіток і суцвіття як елементи декоративності рослин. Використовувати строки та тривалість цвітіння декоративних рослин.	Здати лабораторну роботу та виконати самостійну роботу на платформі elearn.	20
Тема 5 Декоративні якості плодів.	2/4	Знати розміри, форму, колір шишок і плодів як декоративні якості рослин. Аналізувати зміну декоративності плодів у процесі досягання. Використовувати декоративні форми плодових рослин.		
Тема 6 Тривалість та строки вегетації, цвітіння, досягання плодів рослин, їх значення в садово-парковому будівництві.	2/8	Знати тривалість та строки вегетації, цвітіння, досягання плодів рослин, їх значення в садово-парковому будівництві. Використовувати вічнозелені та листопадні рослини.		
	12/32	Виконання тесту за модуль 4 на платформі elearn.		20
Змістовий модуль 5				
Тема 1 Особливості мікроклімату та ґрунтових умов у населених пунктах.	4/4	Знати температуру, склад повітря, світло. Аналізувати температурний, повітряний, водний, сольовий режими ґрунту. Використовувати роль деревних рослин		

		у покращанні мікроклімату в населених пунктах.		
Тема 2 Основні елементи композицій із зелених насаджень.	2/2	Знати елементи композицій із зелених насаджень. Вміти аналізувати територію та використовувати окремі елементи та у системі.		
Тема 3 Мистецтво зміни форми деревних рослин.	2/4	Знати деревні види придатні для створення солітерів, лінійних насаджень, деревних груп і масивів, формованих стін і живих огорож, бордюрів і вертикального озеленення. Вміти їх застосовувати при створенні об'єктів СПГ.		
Тема 4 Асортимент деревних рослин для садово-паркового будівництва в Лісостепу, Поліссі, Степу України.	2/4	Знати, вміти аналізувати та застосовувати асортимент деревних рослин для садово-паркового будівництва в різних зонах України.		
	10/14	Виконання тесту за модуль 5 на платформі elearn.		30
Всього за 3, 4 і 5 модулі				70
Іспит				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час написання модуля та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із директором інституту).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

Методичне забезпечення

1. Ковалевський С. Б. Декоративна дендрологія. Методичні вказівки до вивчення дисципліни та виконання лабораторних завдань студентами факультету садово-паркового господарства та ландшафтної архітектури стаціонарного навчання. – К.: Вид. НАУ, 2004. – 37 с.

2. Ковалевський С. Б., Кухарська М. О., Дубчак М. Ю. Декоративна дендрологія. Методичні вказівки до вивчення дисципліни та виконання лабораторних завдань студентами факультету садово-паркового господарства та ландшафтної архітектури денної форми навчання. Напрям підготовки 6.090103 – Лісове і садово-паркове господарство. – К.: ЦП «Континент», 2012. – 63 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева й кущі. Голонасінні: Довідник / Кохно М. А., Гордієнко В. І., Захаренко Г. С. та ін.; за ред. М. А. Кохна, С. І. Кузнецова; НАН України, Нац. бот. сад ім. М. М. Гришка. – К.: Вища школа, 2001. – 207 с., іл.

2. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина І. Довідник / Кохно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У. та ін.; за ред. М. А. Кохна. – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 448 с., іл.

3. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі.

Покритонасінні. Частина II. Довідник / Кохно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І. та ін.; за ред. М. А. Кохна та Н. М. Трофименко. – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 716 с., іл.

4. Заячук В. Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник / В. Я. Заячук. – Л.: ТзОВ «Фірма Камула», 2005. – 176 с.

5. Заячук В. Я. Дендрологія. Покритонасінні: Навчальний посібник / В. Я. Заячук. – Л.: ТзОВ «Фірма Камула», 2004. – 408 с.

6. Заячук В. Я. Дендрологія: Підручник / В. Я. Заячук. – Л.: Апріорі, 2008. – 656 с.

7. Колесников А. И. Декоративная дендрология / А. И. Колесников – М.: Лесн. пром-сть, 1974. – 703 с.

8. Колесников А. И. Декоративные формы древесных пород / А. И. Колесников – М., Лесн. пром-сть, 1958. – 272 с.

Допоміжні:

1. Булыгин Н. Е. Дендрология. Учебное пособие для ВУЗов / Н. Е. Булыгин – М.: Агропромиздат, 1985. – 280 с.

2. Галактіонов І. І. Декоративні рослини природної флори України. Довідник / І. І. Галактіонов – К.: Вища школа, 1977. – 325 с.

3. Деревья и кустарники, культивируемые в Украинской ССР. Покрытосеменные. Справочное пособие / под общ. ред. Кохно Н. А. – К.: Наук. думка, 1986. – 720 с.

4. Деревья и кустарники. Справочник / под ред. Л. И. Рубцова. – К.: Наук. думка, 1974. – 589 с.

5. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія: навчальний посібник / О. А. Калініченко – К.: Вища школа, 2003. – 199 с.

6. Качалов А. А. Деревья и кустарники / А. А. Качалов – М.: Лесная промышленность, 1970. – 406 с.

7. Керн Э. Э. Ареалы распространения важнейших экзотов и результаты их натурализации / Э. Э. Керн // Тр. по прикл. ботанике, генетике и селекции, 1925. – С. 27–58.

8. Коршиков И. И. Адаптация растений к условиям техногенно загрязнённой среды / И. И. Коршиков – К.: Наукова думка, 1996. – 238 с.

9. Кохно М. А. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні / Кохно М. А., Кузнецов С. І. – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 48 с.

10. Кохно Н. А. Теоретические основы и опыт интродукции древесных растений в Украине / Кохно Н. А., Курдюк А. М. – К.: Наук. думка, 1994. – 188 с.

11. Кремер Б. П. Деревья: местные и завезенные виды Европы: Пер. с нем. / Б. П. Кремер – М.: Астрель, 2002. – 288 с.

12. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручник / В. П. Кучерявий – Львів: Світ, 2005. – 456 с.

13. Лапин П. И. Сезонные ритмы развития древесных растений и их значение для интродукции / П. И. Лапин // Бюллетень Главного ботанического сада. – 1967. – Вып. 65. – С. 13–18.

14. Лаптев О. О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення / О. О. Лаптев – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 128 с.
15. Липа О. Л. Дендрологія з основами акліматизації / О. Л. Липа – К.: Вища школа, 1977. – 224 с.
16. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаев, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин и др. – К.: Наукова думка, 1987. – 548 с.
17. Пушкар В. В. Порайонний асортимент дерев і кущів України / Пушкар В. В., Кузнецов С. І., Левон Ф. М. – К.: Держбуд України, 1998. – 187 с.
18. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре / Л. И. Рубцов – К.: Наукова думка, 1977. – 272 с.
19. Тахтаджян А. Л. Система и филогения цветковых растений / А. Л. Тахтаджян – М. –Л.: Наука, 1966. – 611 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1999. № 2456-ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
2. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006. № 105. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.
3. <https://nubip.edu.ua/>
4. Landscape Architecture Magazine.
URL: <https://landscapearchitecturemagazine.org/>
5. Majdecki L. Historia ogrodow / L. Majdecki. – Warszawa : Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – 942 p.